

матеріали наочно показали повне уявлення про Україну й українців. Він залишив добру пам'ять як невтомного трудівника і дослідника. Павло Чубинський займав важливе місце в українській історії, про це може свідчити його багатогранний науковий шлях. Найбільше Павло Платонович проявив себе як етнограф-експедитор, його відома експедиція в Західно-Руський край стала сенсацією того часу. Подорож П. Чубинського та її плоди залишаються актуальними і цінним матеріалом не тільки для українських, а й зарубіжних дослідників.

Список використаних джерел:

1. Бріцина О. Фольклорна проза із зібрання П. Чубинського: історичні здобутки і сучасні проблеми дослідження / О. Бріцина // Народна творчість та етнографія. – 2004. – № 3. – С. 24–28.
2. Скрипник Г. Народознавча спадщина П. Чубинського з погляду сучасної етнології / Ганна Скрипник // Народна творчість та етнографія. – 2009. – № 2. – С. 4–23.
3. Старков В. Ігрова та розважальна культура населення Слобожанщини та Полтавщини другої половини ХІХ ст. (історіографічний аспект) / В. Старков // Політологія. Етнологія. Соціологія: Доповіді та повідомлення ІІІ Міжнародного конгресу українців. – Харків, 1996. – С. 136–139.
4. Чебанюк О. Українські весняні танково-ігрові пісні (Деякі проблеми генези й семантики): автореф. Дис. На здобуття наук. Ступеня канд. Філологічних наук: спец 10.01.07 «Фольклористика» / Олена Юрїївна Чебанюк. – Київ, 1996. – 24 с.
5. Чередниченко Д. Павло Чубинський. – Київ: Видавничий дім «Альтернативи», 2005. – 376 с. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/1531915/>
6. Чубинський П. П. Мудрість віків : укр. Народознавство у творчій спадщині Павла Чубинського : у 2 кн. Кн. 1 / упорядкув. С. Горкавого, Ю. Іванченко. – Київ : «Мистецтво», 1995. – 222 с.

Антоніна Кокоша

Науковий керівник: к.п.н., доц. Засць С. С.

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РОБОТИ З УЧАСНИКАМИ АТО В ЧЕРКАСЬКОМУ РЕГІОНІ

Події на Сході України в 2014 році розширили сферу дії системи соціального захисту. Виникла потреба здійснення соціального захисту військовослужбовців та інших учасників АТО, які захищають незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України. Учасників

АТО віднесено до категорії учасників бойових дій [4], що надає їм право користуватися гарантіями соціального захисту ветеранів війни.

Державна політика у сфері соціального захисту ветеранів війни та учасників АТО включає забезпечення їх адаптації та психологічної реабілітації, забезпечення санаторно-курортним лікуванням, технічними та іншими засобами реабілітації, забезпечення житлом ветеранів війни, надання їм освітніх послуг, соціальної та професійної адаптації військовослужбовців, які звільняються з військової служби, інших учасників АТО та осіб, звільнених з військової служби, організації їх поховання [5].

Соціальний захист учасників АТО – це локальна, хоча і дуже важлива проблема системи обороноздатності Української держави.

Вітчизняні науковці, експерти (В. Горбулін, О. Власюк, О. Більовський та інші) різнобічно осмислюють цю суспільну проблему [1].

Актуальність теми. Складність окресленої проблеми та недостатня розробленість системи соціального захисту учасників АТО засвідчують актуальність наукових розвідок і необхідність пошуку сучасних підходів у вирішенні нагальних і стратегічних питань.

Результати проведення військових дій можуть позначатись на здоров'ї людей, і мати не лише фізичний вплив, але й психологічний, наслідком чого може стати соціальна дезадаптація.

Соціальна дезадаптація (СД) – це не проста відсутність пристосованості до інших людей чи до суспільного життя, а складне соціально-психологічне явище. Неприйняття групою індивіда, соціально-психологічна ізоляція і пов'язаний з нею психологічний стан фрустрованості і пригніченості, неадекватність комунікативних навичок і поведінкова дезорганізація, внутрішня скутість і підкреслена відчуженість – ось далеко не вичерпний перелік її симптомів [1, с. 235–236].

У психопрофілактиці соціальної дезадаптації в учасників бойових дій доцільно розрізняти первинний, вторинний та третинний її аспекти. Велике значення має попередження протиправних дій з боку дезадаптованих колишніх військових. У рамках третинної профілактики соціальної дезадаптації важливу роль відіграє правильне і своєчасне призначення хворим медикаментозного та психотерапевтичного лікування, при необхідності – госпіталізація у профільне відділення, постійний супровід з боку психолога і соціального працівника [1, с. 247–251].

Сукупність вище перерахованих проблем актуалізують особливості соціально-психологічної роботи з учасниками АТО в Україні та є підставою для аналізу рівня надання соціальних послуг даній категорії населення в Черкаському регіоні, зокрема в місті Умань.

За даними Управління праці та соціального захисту населення Уманської міської ради станом на 30 грудня 2016 року кількість учасників

АТО, які знаходяться на обліку у відділі координації надання соціальних послуг від початку бойових дій становить – 525 осіб.

Кількість демобілізованих – 173 особи

Кількість сімей учасників АТО, що перебувають у складних життєвих обставинах – 73 сім'ї.

Також здійснюється постійна робота з покращення якості надання соціальних послуг учасникам АТО та їх сім'ям за наступними критеріями:

Загальна кількість звернень – 274, з них вирішених по суті – 274.

Забезпечення житлом учасників бойових дій, які брали участь в АТО та членів їх сімей : потребують – 34, забезпечено – 17.

Виділення земельних ділянок: потребують – 571, забезпечено – 41.

Виплата матеріальної допомоги сім'ям загиблих та особам, які брали участь в АТО: державна та регіональна (кількість учасників АТО та їх родин, які отримали) – 8.

Також клієнти звертаються до фахівців з різними питання та запитами, зокрема:

– питання у сфері надання послуг медичного обслуговування: потреба – 234, забезпечено – 234, виконання – 100 %

– санаторно-курортне лікування: потреба – 14, надано путівок – 14, виконання – 100 %

– працевлаштування, профперепідготовка, підвищення кваліфікації: потреба – 92, вирішених по суті – 25, виконання – 27 %

– інші: всього – 274, вирішених по суті – 274, виконання – 100 %

Станом на 01.03.2017 року перебуває на обліку 11 родин загиблих учасників АТО.

Станом на 16.03.2017 року 3 сім'ї учасників АТО перебувають під соціальним супроводом.

З 2015 року під соціальним супроводом перебувало 22 сім'ї учасників АТО, знято із досягненням позитивного результату 19 сімей.

Дані наведені вище демонструють, що ситуація в місті Умані стосовно надання соціальних послуг учасникам АТО та їх сім'ям, загалом позитивна. Запити, які стосуються матеріально-житлового забезпечення та викликають найбільше суперечностей знаходяться в сфері впливу держави і фахівець із соціальної роботи одноособово такі питання вирішити не може.

Основними рисами спеціаліста, що мають бути присутні при спілкуванні з учасниками АТО та людьми, які були свідками військових дій, що пережили ситуацію стресу, повинні бути: ввічливість, доброзичливість, тактовність, скромність, точність та обов'язковість.

Іноді психологічні травми можуть бути більш небезпечні, ніж травми фізичні – вони здатні нашкодити здоров'ю і життю самих солдатів, а також тих, хто їх оточує.

Багато бійців повернуться із зони АТО з величезним багажем психологічних переживань, зміною стилю поведінки до війни, що безпосередньо пов'язано з бойовими рефlekсами, які він придбав в результаті небезпечних для життя ситуацій. Успішна психологічна реабілітація та ресоціалізація ґрунтується на трьох основних діях – спілкуванні, прийнятті ветерана таким, яким він є і допомозі фахівця [2–3].

Не менш важливим в роботі соціальних працівників, як професіоналів із фактично новою кризовою категорією – учасників АТО є знання низки неприємних факторів з якими стикаються бійці. Безсоння, невміння повернутись до звичного соціального життя – це лише частка проблем, які виникають у ветеранів АТО після повернення додому. Психологи закликають вояків звертатись до них за професійною допомогою, а родинам, як альтернативу, рекомендують більше спілкуватись із військовими та вміти вислухати переживання. Окрім того, часто ветерани АТО та їхні сім'ї не знають, куди їм звертатись по допомогу та як отримати гарантовані державою пільги.

Проте, допомогти позбутися жахиття війни тим, хто повертається із зони АТО завдання не лише сім'ї, а й держави. Розширення мережі закладів, які надають соціальні послуги та проводять комплексну психологічну роботу, дадуть можливість для своєчасного здійснення реабілітаційних та профілактичних заходів подолання соціальної дезадаптації учасників бойових дій та продовження всіх цих послуг навіть тоді, коли вони перебувають у зоні АТО, працюючи з їхніми сім'ями.

Список використаних джерел:

1. Донбас і Крим: ціна повернення : монографія / за заг. ред. В. П. Горбуліна, О. С. Власюка, Е. М. Лібанової, О. М. Ляшенко. – К. : НІСД, 2015. – 474 с.
2. Закон України «Про внесення змін до статті 6 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>
3. Захистити трудові права демобілізованих учасників АТО. – 27.11.2015 [Електронний ресурс] // Режим доступу :<http://dsvv.gov.ua/aktualnipytannya/zahystyty-trudovi-pravademobilizovanyh-uchasnykiv-ato.html>
4. Міністерство соціальної політики України [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.mlsp.gov.ua/dsvv.gov.ua/pro-derzhavnu-sluzhbu/orhanizatsijno-planovarobota/osnovni-napryamy-diyalnosti.html>
5. Програма діяльності Уряду в сфері соціальної політики на 2015 рік [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article?art_id=169688&cat_id=10717